

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief

Prins Willem-Alexanderhof 20
2595 BE Den Haag
T +31-70-331 5400
www.nationaalarchief.nl

Contact

W. van der Reijden
Adviseur recordkeeping

T +31 6 55 26 79 52
wout.van.der.reijden@nationaal
archief.nl

Datum

11 december 2018

Onze referentie

-

Auteurs

Wout van der Reijden,
Erik Saaman

memo

Doorontwikkeling TMLO

Inleiding

Eind 2016 is er gestart met de doorontwikkeling van TMLO. In december 2017 heeft de Standaardisatieraad de opdracht voor de ontwikkeling van TMLO 1.2 vastgesteld. De planning voor de vaststelling van TMLO 1.2 was toen halverwege 2018. Dat is niet gelukt, de doorontwikkeling van TMLO kent een moeizaam verloop. Er wordt wel vooruitgang geboekt, maar te langzaam. Dit komt deels door de beperkt beschikbare expertise en deels doordat er verschillende opvattingen zijn over de inhoudelijke keuzes.

Met deze notitie doet het Nationaal Archief een voorstel om de hierdoor ontstane impasse te doorbreken en zo snel als mogelijk tot oplevering en vaststelling van TMLO 1.2 te komen.

Vragen aan de Standaardisatieraad

Wij vragen de Standaardisatieraad:

- Gaat u akkoord met de keuzes voor de afronding van TMLO 1.2:
 1. Het aantal elementen en de beperkingen op de waarden van de elementen wordt zo min als mogelijk uitgebreid.
 2. Alleen de use case 'overbrengen naar een e-depot' wordt uitgewerkt.
 3. De koppelvlakspecificatie wordt gebaseerd op de bestaande koppelvlakspecificatie die het Nationaal Archief al gebruikt voor haar eigen e-Depot.
 4. In de koppelvlakspecificatie wordt ruimte ingebouwd om extra metagegevens op te nemen.
- Gaat u akkoord met een consultatieronde om de knelpunten en mogelijke oplossingen ten aanzien van metagegevens met de verschillende belanghebbenden te bespreken? Heeft u aanbevelingen voor partijen die daarbij geconsulteerd worden?

Merk op dat de afronding van TMLO 1.2 en de consultatieronde onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. De afronding van TMLO 1.2 zal dus niet wachten op de uitkomsten van de consultatieronde.

Opdracht

De door de Standaardisatieraad in december 2017 vastgestelde opdracht voor het ontwikkelen van TMLO 1.2 luidde: *ontwikkel een uitwisselformaat, met bijbehorende technische afspraken, voor het uitwisselen van metagegevens conform TMLO tussen willekeurige informatiesystemen, in het bijzonder archiveringssystemen.* [Het uitwisselformaat met bijbehorende technische afspraken wordt hierna aangeduid als de koppelvlakspecificatie.]

Het doel van de koppelvlakspecificatie is dat er per informatiesysteem slechts één koppelvlak ontwikkeld hoeft te worden om metagegevens uit te kunnen wisselen met andere informatiesystemen. Uitwisselen van metagegevens wordt zo eenvoudiger en goedkoper. Het uiteindelijke doel hiervan is het bevorderen van de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie.

Ter informatie is de door de Standaardisatieraad in december 2017 vastgestelde opdrachtbeschrijving bijgevoegd.

Voortgang

Begin 2017 is een eerste concept van TMLO 1.2¹ opgeleverd onder de vlag van het programma Archief2020. Deze conceptversie bevat een nadere specificatie van de gegevenselementen van TMLO. Deze nadere specificatie is een noodzakelijke tussenstap om tot de uiteindelijke koppelvlakspecificatie te komen.

Bij het einde van Archief2020 was TMLO 1.2 nog niet afgerond. Het Nationaal Archief heeft daarna de ontwikkeling van TMLO 1.2 voortgezet als onderdeel van haar reguliere taken.

Er is een openbare review op de conceptversie uitgezet waarbij bijna 300 commentaren zijn ontvangen. Ongeveer de helft daarvan gaat over algemene en inleidende teksten. In feite komt dit neer op een review van TMLO 1.1. Dit is bij de originele opdracht destijds juist buiten scope geplaatst. Het ontvangen commentaar varieert van concrete wijzigingsverzoeken tot generieke opmerkingen.

Het verwerken van het commentaar is complex en kost veel tijd. Waarbij niet al het commentaar geschikt is om in TMLO zelf verwerkt te worden (zoals implementatievraagstukken). Inmiddels is voor alle commentaren bepaald of en hoe deze verwerkt kunnen worden en is een groot deel van de algemene en inleidende teksten herschreven. De beschrijvingen van de elementen moeten nog bewerkt worden.

De eerste conceptversie bevat nog niet de eigenlijke koppelvlakspecificatie. Eind 2017 zijn een viertal use cases vastgesteld die door de koppelvlakspecificatie moet ondersteunen:

1. Overbrengen (van bestanden met metagegevens) naar een e-depot.
2. Raadplegen in een e-depot.
3. Zoeken in een e-depot (via zoekfunctionaliteit archiefinstelling).
4. Zoeken in een e-depot (via enterprise search oplossing archiefvormer).

¹ Zie <https://kia.pleio.nl/files/view/52409642/TMLO%201.2%20concept%201>

Knelpunt 1: beschikbare capaciteit

Het ontwikkelen en beheren van TMLO 1.2 kost veel inspanning. In de opdrachtbeschrijving was opgenomen dat de leden van de werkgroep TMLO (bestaande uit belanghebbenden) een actieve bijdrage zouden leveren aan de ontwikkeling van TMLO 1.2. Deze bijdrage zou ongeveer even groot zijn als de bijdrage van het Nationaal Archief. De werkgroep kent nu ruim 60 leden, waarvan slechts een beperkt deel actief meewerkt. Deze bijdrage bestaat voornamelijk uit het reviewen en bespreken van de voorstellen die door het Nationaal Archief worden gedaan. De beoogde actieve bijdrage door de werkgroep aan het verzamelen van informatie, het uitvoeren van impactanalyses en het schrijven van tekstvoorstellen is niet gerealiseerd.

Met name voor de ontwikkeling van de koppelvlakspecificatie (het uitwisselformaat met bijbehorende technische afspraken) was er lang te weinig actieve expertise aanwezig in de werkgroep. Oproepen tot deelname, ook buiten de werkgroep, hebben pas sinds kort voldoende resultaat opgeleverd. Er zijn nu voldoende aanmeldingen om begin 2019 met een redactiegroep voor de koppelvlakspecificatie van start te gaan.

Knelpunt 2: inhoudelijke keuzes

De afgelopen jaren zijn de eerste ervaringen opgedaan met het gebruik van TMLO en het vergelijkbare Toepassingsprofiel Metagegevens Rijksoverheid (TP Rijk). Hierbij zijn een aantal praktische knelpunten naar voren gekomen over de inhoudelijke keuzes in de toepassingsprofielen. Deze knelpunten zijn beschreven in de bijgevoegde notitie 'Algemene knelpunten gebruik toepassingsprofielen metagegevens en mogelijke oplossingsrichtingen'.

De belangrijkste inhoudelijke knelpunten die de ontwikkeling van TMLO 1.2 raken zijn:

- De toepassingsprofielen bevatten verplichtingen en beperkingen waar archiefvormers niet aan kunnen (of willen) voldoen. In de conceptversie van TMLO 1.2 is het aantal (sub)elementen gestegen van 79 tot 129 en zijn extra restricties opgelegd aan de waarden van een aantal bestaande elementen. Hiermee dreigt TMLO 1.2 dit knelpunt te versterken.
- De toepassingsprofielen zijn gesloten. Ze bieden geen mogelijkheid om op een systematische manier extra metagegevens toe te voegen. De conceptversie van TMLO 1.2 biedt hier ook nog geen oplossing voor.

De inhoudelijke knelpunten werpen de vraag op of TMLO 1.2 hiervoor al oplossingen moet bieden, of pas in een daarop volgende versie. Deze discussie is in de werkgroep TMLO en ook bij een aantal gelegenheden daarbuiten gevoerd (bijvoorbeeld met de RHC architecten). Daarbij bleek er nog geen consensus over de geconstateerde knelpunten en de oplossingsrichtingen. Daarom is verder onderzoek en discussie noodzakelijk. Een snelle oplevering van TMLO 1.2 kan daar niet op wachten.

Tegelijkertijd wordt er door partijen die TMLO toepassen gewaarschuwd om nu geen al te grote wijzigingen in TMLO aan te brengen. Dit kan de lopende, vaak wat aarzelende, toepassingen verstoren.

Voorstel afronden TMLO 1.2

Zowel de leden van de werkgroep TMLO als het Nationaal Archief willen TMLO 1.2 zo snel als mogelijk opleveren en laten vaststellen door de Standaardisatieraad. Gezien de hiervoor geschetste knelpunten stellen wij de volgende uitgangspunten voor:

- TMLO 1.2 wordt met zo min mogelijk inspanning afgerond. Zowel voor het Nationaal Archief als voor de leden van de werkgroep.
- Er worden geen aanpassingen en uitbreidingen gedaan die niet strikt noodzakelijk zijn. Zodat de al lopende toepassingen van TMLO zo min mogelijk verstoord worden.
- De inhoudelijke knelpunten hoeven niet opgelost te worden in TMLO 1.2, maar mogen ook niet versterkt worden ten opzichte van TMLO 1.1.

Dit leidt tot de volgende keuzes voor TMLO 1.2:

1. Het aantal elementen en de beperkingen op de waarden van de elementen wordt zo min als mogelijk uitgebreid. Dat betekent dat de uitbreidingen uit de conceptversie niet worden overgenomen, tenzij ze onmisbaar zijn voor de duurzame toegankelijkheid van overheidsinformatie.
2. Alleen de use case 'overbrengen naar een e-depot' wordt ondersteund. Op dit moment is dit de belangrijkste use case omdat e-depots eerst gevuld moeten worden voordat ze geraadpleegd en doorzocht kunnen worden.
3. De koppelvlakspecificatie wordt gebaseerd op de bestaande koppelvlakspecificatie die het Nationaal Archief al gebruikt voor haar eigen e-Depot. Deze specificatie bestaat uit het XML-formaat ToPX² plus de daarbij behorende 'Voorwaarden export naar e-Depot'³. Deze worden, waar nodig, aangepast zodat ze bruikbaar zijn voor een willekeurig e-depot.
4. In de koppelvlakspecificatie wordt ruimte ingebouwd om extra metagegevens op te nemen die niet in TMLO zijn gespecificeerd.

Met deze keuzes verwacht het Nationaal Archief TMLO 1.2 rond april 2019 op te leveren.

Voorstel voor oplossen inhoudelijke knelpunten

TMLO 1.2 zal de inhoudelijke knelpunten niet oplossen. Daarvoor is eerst nader onderzoek en debat nodig om de knelpunten te toetsen en consensus te bereiken over de oplossingen.

We stellen voor om op basis van de notitie 'Algemene knelpunten gebruik toepassingsprofielen metagegevens en mogelijke oplossingsrichtingen' eerst een consultatieronde te houden onder de verschillende doelgroepen. Hiervoor zullen we een aantal bijeenkomsten organiseren, of deelnemen aan bestaande overleggen. Enerzijds om de strategie toe te lichten, anderzijds voor de verificatie en mogelijke aanvulling van knelpunten en oplossingsrichtingen.

Voor deze consultatieronde wordt daarbij onder meer gedacht aan:

- Bijeenkomst van ADI's (adviseurs digitale informatie van regionale archiefinstellingen)
- VNG Archiefcommissie
- IOG-DIV (provincies)
- Bijeenkomst waterschappen (via Diwanet en/of het Waterschapshuis)

² <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/metadata-en-het-e-depot>.

³ <https://www.nationaalarchief.nl/archiveren/kennisbank/voorwaarden-export-naar-e-depot>

- Online discussie via het Kennisnetwerk Informatie en Archief⁴ (KIA)

Als de geconsulteerde partijen zich in de knelpunten en oplossingen kunnen vinden gaan we er als beheerder mee verder. Blijken er verschillende opvattingen te zijn dan gaan we er mee terug naar de standaardisatieraad om deze voor te leggen en te overleggen wat dan de best te volgen strategie is.

⁴ Zie <https://kia.pleio.nl/>